

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่างๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงาน การนิเทศภายในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน จะมีความเห็นต่างกั

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 430 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ด้วยวิธีการ ดังนี้
 - 2.1 จำแนกโรงเรียนทั้งหมด 430 โรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก 148 โรงเรียน ขนาดกลาง 149 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 133 โรงเรียน
 - 2.2 ใช้อัตราส่วนร้อยละ 70 ของจำนวนโรงเรียน แต่ละขนาด ได้จำนวน โรงเรียนขนาดเล็ก 104 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 104 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 93 โรงเรียน
 - 2.3 ใช้วิธีสุ่มแบบง่าย โดยใช้วิธีจับฉลากชื่อโรงเรียน ออกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 104 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 104 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 93 โรงเรียน
 - 2.4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 3 คน ดังนี้
 - 2.4.1 ผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่

2.4.2 ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

2.4.3 ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ คือ ครูหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา-อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ตามแบบสอบถามของ นายเดชา หามนตรี ปริญญาพันธ์เรื่อง “การนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสระบุรี” 2538 และของนายยงยุทธ ศรีท้าวธรรมกุล รายงานการวิจัย เรื่อง “ การศึกษาสภาพการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ” 2539 และประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปขอความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ และแก้ไขแบบสอบถาม แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน ได้เสนอความคิดเห็น เสนอแนะ และได้นำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยใช้ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นหลักในการพิจารณา ร่วมกับกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) โดยใช้กลุ่มผู้ตอบที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรของ ครอนบัท (Cronbach : α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.98 จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กระทำเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่ง จัดส่งและรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์ อีกส่วนหนึ่งไปส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 903 ฉบับ และได้รับกลับคืน 778 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.16

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าสถิติโดยการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Window ดังนี้

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ(%)

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนโดยหาค่าเฉลี่ย(\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

5.3 เปรียบเทียบสภาพดำเนินงานของการนิเทศภายในโรงเรียน ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance)

5.4 วิเคราะห์ปัญหา - อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ที่เป็นส่วนคำถามปลายเปิด โดยการหาค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เมื่อวิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่ตำแหน่งครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จะตอบแบบสอบถามมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 37.3 และที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ ตำแหน่งผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 30.2 และพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 71.2 มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.7 โดยมีคุณวุฒิทางการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 83.3 และมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วงอายุ 21- 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.2 สำหรับการอบรมพบว่า ผ่านการอบรม 1 ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.9 หน่วยงานที่จัดอบรม คือ หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 54.5 และยังพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจะอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 37.3

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 5 ด้าน

เมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 5 ด้าน โดยจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ จำแนกตามรายด้าน และตามรายข้อจำแนกตามรายด้านและโดยรวม เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. จำแนกตามรายด้านและตามรายข้อ

1.1 ด้านการจัดตั้งองค์การนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อการนิเทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, $SD = .84$) และพิจารณาตามรายข้อพบว่า ได้มีการปฏิบัติการณ์อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ ข้อที่ได้รับการปฏิบัติมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.95$, $SD = .98$) ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการนิเทศภายในโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, $SD = .81$) และพิจารณาตามรายข้อพบว่า ได้มีการปฏิบัติการณ์อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ ข้อที่ได้รับการปฏิบัติมากที่สุด คือ ข้อมูลถูกต้องตามสภาพจริงและเป็นปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.72$, $SD = .75$)

1.3 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, $SD = .83$) และเมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า ได้มีการปฏิบัติการณ์อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ได้รับการปฏิบัติมากที่สุดคือ นโยบายการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสอดคล้องกับนโยบายของกรุงเทพมหานคร ($\bar{X} = 3.85$, $SD = .78$)

1.4 ด้านการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, $SD = .82$) และเมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า ได้มีการปฏิบัติการณ์เทศอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่ได้รับการปฏิบัติการณ์เทศมากที่สุดคือ การอบรมเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.95$, $SD = .77$)

1.5 ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, $SD = .83$) และเมื่อพิจารณาตามรายข้อพบว่า ได้มีการปฏิบัติการณ์เทศอยู่ในระดับมาก 9 ข้อ ข้อที่ได้รับการปฏิบัติการณ์เทศมากที่สุดคือ จัดทำแบบฟอร์มสำหรับใช้ในการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.88$, $SD = .85$) ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2. จำแนกตามรายด้านและโดยรวม

พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติต่อการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, $SD = .83$) และเมื่อพิจารณาตามรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติการณ์เทศอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่ได้รับการปฏิบัติการณ์เทศมากที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.74$, $SD = .82$)

3. เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียน ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยจำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ จำแนกโดยรวมและเป็นรายคู่ จำแนกเป็นรายด้านและเป็นรายคู่

3.1 จำแนกโดยรวมและเป็นรายคู่

การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียน จำแนกโดยรวมในทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันโดยวิเคราะห์ความแปรปรวน (One - Way Analysis of Variance)พบว่า มีการปฏิบัติงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะมีความเห็นที่ต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ โดยการทดสอบตามวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's) พบว่าระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดเล็กกับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ และโรงเรียนที่มีขนาดกลาง กับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติงานที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3.2 จำแนกเป็นรายด้านและเป็นรายคู่

การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียน จำแนกตามรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน (ด้านการจัดองค์กรการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการนิเทศ

ภายในโรงเรียน ด้านการวางแผนเพื่อการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน) ของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน (One - Way Analysis of Variance) พบว่า ขนาดโรงเรียนต่างกันจะมีการปฏิบัติงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และพิจารณาตามรายคู่ โดยการทดสอบตามวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe's) พบว่า ระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดเล็กกับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ และโรงเรียนที่มีขนาดกลาง กับโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติงานที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปการทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน จะมีความเห็นต่างกัน

การทดสอบสมมติฐาน จากการเปรียบเทียบการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดต่างกัน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวน (One - Way Analysis of Variance) พบว่า จะมีการปฏิบัติงานที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า มี 1 คู่คือ โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูลี ผลว่า (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัญหา – อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

เมื่อวิเคราะห์ปัญหา – อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เปรียบเทียบปัญหา – อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ของการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน โดยจำแนกตามรายด้าน ดังนี้ คือ

1. โรงเรียนขนาดเล็ก

1.1 ด้านการจัดตั้งองค์การนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ปัญหา – อุปสรรค ที่มากที่สุด คือ บุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอที่จะจัดตั้งองค์การนิเทศภายในโรงเรียน ได้ค่าความถี่ 35 รองลงอันดับที่ 2 คือบุคลากรขาดความพร้อม ขาดความรู้-ความเข้าใจ และความสนใจในการนิเทศ ได้ค่าความถี่ 16 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ ควรจะมีกา

รอบรมชี้แจงให้ครูในโรงเรียนได้มีความรู้-ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน ได้ค่าความถี่ 12 รองลงมาอันดับที่ 2 คือสำนักการศึกษาควรจัดสรรอัตรากำลังให้ตรงตามขนาดของโรงเรียน ได้ค่าความถี่ 12

1.2 ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ ข้อมูลที่ได้รับไม่เพียงพอและมีจำนวนน้อย ได้ค่าความถี่ 27 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ ไม่สะดวกในการนำมาใช้และค้นหาได้ค่าความถี่ 16 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ ควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ เป็นหมวดหมู่อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ได้ค่าความถี่ 21 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ หน่วยงานนิเทศก์สำนักการศึกษาควรจัดพิมพ์เอกสารมาเผยแพร่ และจัดส่งให้กับโรงเรียนมากขึ้น ได้ค่าความถี่ 11

1.3 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ ครูและผู้บริหารไม่มีเวลาในการประชุมวางแผนจึงรวบรัดเกินไป ได้ค่าความถี่ 18 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ผู้บริหารเป็นผู้ที่วางแผนเองจึงไม่ได้นำเรื่องไปประชุมผู้ปฏิบัติ ได้ค่าความถี่ 14 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ ควรกำหนดแนวทางและวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายใน ได้ค่าความถี่ 11 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ควรวางแผนระยะยาวและจัดลำดับความสำคัญของงานให้เป็นแบบอย่างต่อเนื่อง ได้ค่าความถี่ 6

1.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีงานด้านนโยบายที่ต้องปฏิบัติมาก ครูมีชั่วโมงสอน และมีเวลาว่างไม่ตรงกัน จึงไม่สามารถปฏิบัติงานนิเทศได้ตามแผนที่กำหนดไว้ ได้ค่าความถี่ 20 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ คณะกรรมการมีความคิดเห็นไม่ตรงกันเกรงใจกัน และไม่กล้าเสนอข้อมูลตรงกับความเป็นจริง ได้ค่าความถี่ 6 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุดคือ ควรมีการกำหนดตารางการนิเทศไว้และยืดหยุ่นโดยการปรับเปลี่ยนเวลาในการนิเทศได้ตามความเหมาะสม ได้ค่าความถี่ 10 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ต้องปลูกจิตสำนึกให้ครูรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม คือ ประโยชน์ของนักเรียน ในด้านการเรียนการสอน ได้ค่าความถี่ 5

1.5 ด้านการประเมินผลการนิเทศภายใน พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ การประเมินผลการนิเทศยังไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง ได้ค่าความถี่ 10 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ขาดการนำเสนอรายงานมาสรุป เสนอแนะต่อครูในโรงเรียน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและต่อชุมชนให้รับทราบ ได้ค่าความถี่ 9 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ เมื่อทำการนิเทศแล้วผู้บริหารควรแจ้งผลการนิเทศต่อผู้รับการนิเทศแต่ละท่านทราบจะได้ทำการแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาการสอนต่อไป ได้ค่าความถี่ 19 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ทำความเข้าใจกับครูว่า

การนิเทศเป็นเรื่องที่ดี มิใช่เป็นเรื่องของการจับผิด ต้องมีความอดทนและต้องใช้เวลา ได้ค่าความถี่ 5

2. โรงเรียนขนาดกลาง

2.1 ด้านการจัดตั้งองค์การนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ บุคลากรขาดความพร้อม ขาดความรู้-ความเข้าใจ และความสนใจในการนิเทศ ได้ค่าความถี่ 23 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ บุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ ที่จะจัดตั้งองค์การนิเทศภายใน ได้ค่าความถี่ 22 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ ควรมีการอบรมชี้แจงให้ครูในโรงเรียนได้มีความรู้-ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน โรงเรียน ได้ค่าความถี่ 16 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ผู้บริหารควรมอบหมายงานนิเทศภายในให้คณะกรรมการการนิเทศดำเนินการแทน และทำรายงานหลังจากที่ได้ทำการนิเทศแล้ว ได้ค่าความถี่ 13

2.2 ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ ข้อมูลที่ได้รับมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ขาดความสมบูรณ์ และไม่เป็นปัจจุบัน ได้ค่าความถี่ 21 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการจัดเก็บข้อมูล ได้ค่าความถี่ 12 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ ควรมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ และเป็นปัจจุบัน ได้ค่าความถี่ 17 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ หน่วยงานนิเทศศึกษาศาสตร์ สำนักงานการศึกษาควรจัดพิมพ์เอกสารออกมาเผยแพร่ ตามโรงเรียนให้มากขึ้น ได้ค่าความถี่ 10

2.3 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาที่จะดำเนินการนิเทศตามกำหนดและไม่ทั่วถึง ได้ค่าความถี่ 16 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ขาดการวางแผนที่ดี บางครั้งการวางแผนกับการปฏิบัติไม่สัมพันธ์กัน ได้ค่าความถี่ 14 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรมอบหมายให้คณะกรรมการการนิเทศทำหน้าที่แทน และรายงานผลให้ทราบหลังจากที่ได้ทำการนิเทศแล้ว ได้ค่าความถี่ 14 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ต้องให้ครูทุกคนเข้าร่วมประชุมสรุปปัญหาและหาวิธีดำเนินการแก้ไข ได้ค่าความถี่ 11

2.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ ผู้บริหารและครูมีเวลาที่จะใช้ทำการนิเทศน้อย เนื่องจากมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ได้ค่าความถี่ 14 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ผู้บริหารมีงานด่วนทางด้านนโยบาย ครูมีเวลาว่างไม่ตรงกัน จึงไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนที่กำหนดไว้ ได้ค่าความถี่ 12 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ จัดอบรมให้คณะครูมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องของการนิเทศภายใน ได้ค่าความถี่ 18 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ควรกำหนดตารางการนิเทศให้ครูได้ทราบล่วงหน้า และยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ได้ค่าความถี่ 15

2.5 ด้านการประเมินผลการนิเทศภายใน พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ ที่ได้รับข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเป็นเพื่อนกันจึงมีความเกรงใจกัน ได้ค่าความถี่ 14 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ การประเมินผลการนิเทศยังไม่เป็นระบบ และขาดความต่อเนื่อง ได้ค่าความถี่ 11 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ เมื่อทำการนิเทศแล้วผู้บริหารควรประชุมชี้แจงผลการนิเทศต่อคณะครูแต่ละท่านได้ทราบ จะได้ทำการแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาด้านการสอนต่อไป ได้ค่าความถี่ 12 และรองลงมาอันดับที่ 2 คือ ผู้นิเทศต้องประเมินผลตามความเป็นจริงและมีความยุติธรรม ได้ค่าความถี่ 10

3. โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1 ด้านการจัดตั้งองค์การการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่าปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ คณะกรรมการการนิเทศที่ได้รับการแต่งตั้งไม่เป็นที่ยอมรับของคณะครูในโรงเรียน เนื่องจากขาดความรู้-ความเข้าใจ ขาดประสบการณ์ ได้ค่าความถี่ 31 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ คณะกรรมการการนิเทศที่ได้รับการแต่งตั้งมีจำนวนน้อย แต่ละท่านมีงานในหน้าที่มาก จึงไม่พร้อมที่จะทำการนิเทศได้ตรงตามตารางเวลาที่กำหนดไว้ได้ ได้ค่าความถี่ 22 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ ควรจัดการอบรมคณะครูเพื่อสร้างความรู้-ความเข้าใจ ความจำเป็น และประโยชน์ของการนิเทศภายใน ได้ค่าความถี่ 25 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ การแต่งตั้ง คณะกรรมการการนิเทศ ควรแยกตามกลุ่มวิชา ตามสายชั้นให้ชัดเจนและควรกำหนดคุณสมบัติ ความรู้-ความสามารถ และประสบการณ์ ได้ค่าความถี่ 15

3.2 ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ ไม่สะดวกในการค้นหาและการนำมาใช้ ได้ค่าความถี่ 25 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ข้อมูลมีจำนวนน้อย ไม่สมบูรณ์และไม่เป็นปัจจุบัน ได้ค่าความถี่ 12 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุดคือ ควรมีเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบเป็นหมวดหมู่อย่างถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ได้ค่าความถี่ 23 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ หน่วยงานนิเทศก์ สำนักการศึกษา ควรจัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับการนิเทศภายในออกมาเผยแพร่ ตามโรงเรียนให้มากขึ้น ได้ค่าความถี่ 16

3.3 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ ไม่สามารถปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ได้ เนื่องจากมีงานด้านอื่น ๆ มาแทรกอยู่บ่อยครั้ง ได้ค่าความถี่ 18 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ครูและผู้บริหารไม่มีเวลาในการประชุม จึงทำให้การวางแผนรวบรัดและไม่ดีเท่าที่ควร ได้ค่าความถี่ 12 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ ควรกำหนดตารางการนิเทศให้ครูได้ทราบล่วงหน้า และสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ได้ค่า

ความถี่ 16 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ต้องให้ครูทุกท่านมีส่วนร่วมในการประชุม อภิปราย สรุป ปัญหา และหาวิธีการดำเนินการแก้ไข ได้ค่าความถี่ 11

3.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ ผู้บริหารและครูมีเวลาที่จะทำการนิเทศน้อย เนื่องจากมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ได้ค่าความถี่ 18 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ผู้บริหารมีงานด่วนทางด้านนโยบาย ครูมีเวลาว่างไม่ตรงกัน จึงไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนที่กำหนดไว้ ได้ค่าความถี่ 15 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ กำหนดตารางเวลาการนิเทศ กำหนดเงื่อนไขและเป้าหมายที่แน่นอน ได้ค่าความถี่ 10 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ผู้บริหารควรจัดอัตรากำลังให้เพียงพอกับงาน ลดชั่วโมงการสอนของครู และมอบหมายงานนิเทศให้กับคณะกรรมการการนิเทศดำเนินการ ได้ค่าความถี่ 8

3.5 ด้านการประเมินผลการนิเทศภายใน พบว่า ปัญหา-อุปสรรค ที่มีมากที่สุด คือ ขาดการติดตามการประเมินผลการนิเทศ คือไม่มีการสรุปและรายงานผลให้ผู้รับการนิเทศแต่ละท่านได้ทราบในข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไขและปรับปรุง ได้ค่าความถี่ 9 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ การประเมินผลยังไม่ตรงกับความเป็นจริงเท่าที่ควร เพราะครูทุกท่านทราบตารางการนิเทศ และมีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ได้ค่าความถี่ 8 และข้อเสนอแนะที่ได้รับมากที่สุด คือ ควรมีการแจ้งผลให้ผู้ถูกนิเทศทราบเพื่อจะได้รู้ข้อบกพร่องของตนเองและนำไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ได้ค่าความถี่ 11 รองลงมาอันดับที่ 2 คือ ควรมีการนิเทศตามตารางการนิเทศ จะได้ผลตามสภาพที่เป็นจริง ได้ค่าความถี่ 7

เปรียบเทียบปัญหา-อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยจำแนกตามรายด้าน ดังนี้ คือ

1. ด้านการจัดองค์กรการนิเทศภายในโรงเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบตามขนาดของ โรงเรียน ในเรื่องปัญหา-อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบมาในคำถามปลายเปิด จะมีส่วนที่คล้ายกัน เมื่อนำมาเรียงกันในลำดับที่ 1 – 3 พบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอที่จะจัดตั้งองค์กรการนิเทศภายใน ครูบางท่านขาดความรู้-ความเข้าใจ ในเรื่องของการนิเทศภายในโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนมักจะมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา มีงานด้านนโยบายเข้ามาแทรกบ่อยครั้งทำให้ไม่สามารถนิเทศได้ตรงตามกำหนดเวลาที่วางไว้และขาดความต่อเนื่อง ส่วนในเรื่องของข้อเสนอแนะ พบว่า สำนักการศึกษาควรจัดสรรอัตรากำลังให้เหมาะสมตามขนาดของโรงเรียน ควรจัดการอบรมให้คณะครูได้มีความรู้-ความเข้าใจ และสำนึกในความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมเพื่อให้คณะครูมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการการนิเทศ และควรมอบหมายงานนิเทศให้ผู้ช่วยผู้บริหารและคณะกรรมการการนิเทศ เป็นผู้ดำเนินการแทนและทำรายงานหลังจากที่ทำการนิเทศแล้ว

2. ด้านระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับขนาดของโรงเรียน ในเรื่อง ปัญหา-อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบมาในคำถามปลายเปิด จะมีส่วนที่คล้ายกัน เมื่อนำมาเรียงกันในลำดับที่ 1-3 พบว่า ระบบข่าวสารและข้อมูล ที่เกี่ยวกับการนิเทศที่ทางโรงเรียนได้รับช้ามาก และมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ขาดความสมบูรณ์ โดยเฉพาะทางโรงเรียนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้-ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และพบว่าเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทางโรงเรียนมีอยู่ไม่ค่อยทันสมัย ส่วนในเรื่องของข้อเสนอแนะ พบว่า โรงเรียนควรมีเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลด้านสารสนเทศอย่างเป็นระบบและถูกต้อง โดยเฉพาะสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาเครื่องมือที่ทันสมัยไว้ใช้งาน และควรจัดพิมพ์เอกสารที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการนิเทศ ออกเผยแพร่ให้มากขึ้น

3. ด้านการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับขนาดของโรงเรียน ในเรื่องของปัญหา-อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบมาในคำถามปลายเปิด จะมีส่วนที่คล้ายกัน เมื่อนำมาเรียงกันในลำดับที่ 1-3 พบว่า คณะครูและผู้บริหารไม่มีเวลาในการประชุมวางแผนจึงได้รวบรัดเกินไป คือ การวางแผนกับการปฏิบัติไม่สัมพันธ์กัน ส่วนในเรื่องของข้อเสนอแนะ พบว่า ควรให้ครูทุกท่านมีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อสรุปปัญหา และหาวิธีการแก้ไขในเรื่องของการกำหนดตารางการนิเทศไว้ล่วงหน้า และให้ยึดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับขนาดของโรงเรียน ในเรื่องของ ปัญหา-อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบมาในคำถามปลายเปิด จะมีส่วนที่คล้ายกัน เมื่อนำมาเรียงกันในลำดับที่ 1-3 พบว่า ผู้บริหารและครูไม่มีเวลาที่จะใช้ในการนิเทศเนื่องจากมีเวลาว่างไม่ตรงกันจึงไม่สามารถปฏิบัติการนิเทศได้ตามแผนที่กำหนดไว้ และคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการนิเทศมีจำนวนน้อย บางท่านไม่เป็นที่ยอมรับของคณะครูเนื่องจากขาดความรู้-ความสามารถ ขาดประสบการณ์ในการนิเทศภายใน ส่วนในเรื่องของข้อเสนอแนะ พบว่า ควรกำหนดตารางของการนิเทศให้ครูทราบล่วงหน้า และยึดหยุ่นโดยการสับเปลี่ยนเวลาได้ตามความเหมาะสม ส่วนทางผู้บริหารโรงเรียน ควรจัดการอบรมให้คณะครูได้มีความรู้-ความเข้าใจ ที่ตรงกันในเรื่องของการนิเทศภายใน โดยเฉพาะควรปลูกจิตสำนึกให้ครูรู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวม คือประโยชน์ของนักเรียน ในด้านการเรียนการสอน

5. ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับขนาดของโรงเรียน ในเรื่องของ ปัญหา-อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบมาในคำถามปลายเปิด จะมีส่วนที่คล้ายกัน เมื่อนำมาเรียงกันในลำดับที่ 1-3 พบว่า การประเมินผลการนิเทศยังไม่เป็นระบบ ขาดการติดตามการประเมินผลการนิเทศ คือ ไม่มีการสรุปรายงานผล ให้ผู้

รับการนิเทศแต่ละท่านได้ทราบในข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไข ปรับปรุง ในด้านการเรียน การสอน และที่สำคัญที่สุด คือ ทางโรงเรียนไม่ได้รายงานผลการนิเทศต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตการศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบความก้าวหน้าทางด้านการเรียนการสอนในมาตรฐานของโรงเรียน ส่วนในเรื่องของข้อเสนอแนะ พบว่า เมื่อคณะกรรมการการนิเทศได้ทำการนิเทศแล้ว ควรมีการทำรายงานเสนอต่อผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนจะได้ประชุมชี้แจงแจ้งผลการนิเทศของครูแต่ละท่านได้รับทราบ ข้อบกพร่องของตนเอง และนำไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และผู้บริหารโรงเรียนควรรายงานผลเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับ เพื่อรอรับการประเมินมาตรฐานภายในโรงเรียนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา ทำให้ทราบข้อเท็จจริงต่างๆ ดังที่ได้นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์) มีอายุราชการ 21 – 30 ปี และจากการศึกษาด้านสถานภาพของบุคคลทั้งสามกลุ่มนี้ พบว่า ส่วนมาก เป็นเพศหญิง มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี นับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะดำเนินการนิเทศภายในให้ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536 : 61) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายใน โรงเรียน คือ การที่ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา โดยให้ความร่วมมือกับ คณะครูในโรงเรียน ปรึกษาหารือกันเพื่อทำการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วางแผน การปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากได้ผ่านการอบรมเรื่อง การนิเทศภายในมาแล้ว แต่ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์บางท่านยังไม่ผ่านการอบรม หากได้รับการอบรมอย่างทั่วถึงแล้ว จะช่วยเหลือผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการที่ก่อให้เกิดการนิเทศภายใน โรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 27-28) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนมาก มีความรู้-ความสามารถมากกว่าเดิม บางท่านมีความชำนาญเฉพาะสาขาวิชาจึงสมควรให้บุคลากรดังกล่าวทำประโยชน์ต่อองค์กรให้มากที่สุด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรกันต์ จักร (2534 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพความต้องการในการปฏิบัติ กิจกรรมตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน มีความต้องการในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ จัดให้มีองค์กร ขึ้นมารับผิดชอบการนิเทศโดยเฉพาะการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ บุคลากร จัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ นิเทศกำกับติดตามผลการปฏิบัติงาน และ ให้ขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียน

ตอนที่ 2 จากผลการศึกษา การปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดองค์กรการนิเทศ ด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการณ์เทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศ มีการปฏิบัติการณ์เทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมากและเมื่อนำผลการปฏิบัติการณ์เทศมาทำการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะมีการปฏิบัติงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางด้านสถิติที่ระดับ .01 ในทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1. ผู้ช่วยผู้บริหารและ ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ เป็นกรรมการในคณะกรรมการการนิเทศระดับโรงเรียน ซึ่งต้องรับนโยบายจากผู้บริหารโรงเรียนมาปฏิบัติ จึงต้องปฏิบัติให้สอดคล้องเสมือนหนึ่งตัวแทนของผู้บริหารโรงเรียน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 43) ได้กล่าวไว้ว่า ภารกิจของโรงเรียนประถมศึกษา คือ การดำเนินการให้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและสามารถสร้างเสริมนักเรียนให้มีพัฒนาการ ทุกด้าน เต็มตามวัยและเต็มศักยภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรวมพลังครูให้สามารถปฏิบัติ ภารกิจของตน คือ การสอนจนประสบผลสำเร็จและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ สามารถปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นและมี ประสิทธิภาพหรือเรียกว่า “ครูมืออาชีพ” เครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยผู้บริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จในการพัฒนาครูคือ การนิเทศภายในโรงเรียนที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ได้ร่วมวางแผนพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนมีขวัญกำลังใจและความภูมิใจของตนเองดังคำกล่าวที่ว่า “การจัดการที่ดี เป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่ดี” และสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528 : 19–20) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของ ผู้บริหารโรงเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติงานนิเทศภายใน ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความก้าวหน้าและมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ งานนิเทศทั่วไปและงานนิเทศการสอน แต่ในการปฏิบัติงานจริง ๆ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนอาจจะปฏิบัติงานนิเทศในรูปของคณะกรรมการ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 13) ได้เสนอแนะการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายใน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ครูที่ได้รับการ คัดเลือกจากเพื่อนครูร่วมเป็นกรรมการ ส่วนโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ จะมีผู้ช่วยผู้บริหารฝ่าย วิชาการ หัวหน้าสายชั้น เป็นกรรมการด้วย และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรวิทย์ วชิรกิจโกศล (2529 : จ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษาที่ 5

พบว่า ผู้บริหารที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในด้านการกำหนดและ
แจ้งนโยบาย และด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเปลี่ยนแปลงและการดำเนินการ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกัน คุณ
ภาพการศึกษาซึ่งอยู่ในมาตราที่ 47 และมาตราที่ 48 ได้กล่าวไว้ว่าให้มีระบบประกันคุณภาพทาง
การศึกษาโดยให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถาน
ศึกษาและถือว่าเป็นการประกันคุณภาพภายในที่จะต้องมีการรายงานทุก ๆ ปี ต่อหน่วยงานต้น
สังกัดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานทางการศึกษา ดังนั้น ในส่วนของ โรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงจำเป็นต้องเร่งด่วน 2 ประการ คือ

2.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ ทั้ง 27
มาตรฐานและในส่วนของกรุงเทพมหานครเพิ่มอีก 1 มาตรฐานด้านปัจจัยในเรื่องของการเตรียม
ความพร้อมของนักเรียนรวมเป็น 28 มาตรฐาน

2.2 การกำหนดระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก
(กระทรวงศึกษาธิการ.2542:35-36)

ในส่วนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 430 โรงเรียน ได้มีการเตรียมความพร้อมที่จะ
รองรับการประเมินมาตรฐานโรงเรียน 14 มาตรฐาน ในปีการศึกษา 2545 ดังที่ สำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 2) กล่าวว่า เพื่อเป็นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
และรองรับการประกันคุณภาพจากภายนอกต่อไป จึงเป็นงานสำคัญของสถานศึกษา โดยสถาน
ศึกษา เพื่อผู้เรียนและสังคมโดยรวม ดังนั้นกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด จึงได้มี
การประชุมเพื่อชี้แจงแนวนโยบายสู่การปฏิบัติ และแจกคู่มือการปฏิบัติงานให้กับทุกโรงเรียน
สู่แนวการปฏิบัติที่เป็นแนวเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการประเมิน
ผล โดยเฉพาะการประเมินคุณภาพ จากภายนอกจากหน่วยงานที่เป็นกลาง เพราะจะทำให้เกิด
กลไกในการตรวจสอบอย่างจริงจัง รวมทั้งกระตุ้นให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชาติ
ถึงหน่วยงานที่เล็กที่สุดคือ สถานศึกษา และภายในห้องเรียนต้องมีการประเมินตนเองเพื่อ
พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

3. พิจารณาจากผลการวิจัย ทำให้ทราบข้อเท็จจริงต่างๆ และพบว่ามี การปฏิบัติ นิเทศภายใน
โรงเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ใช้ในการศึกษา 5 ด้าน ในระดับมาก ดังรายละเอียด
ของแต่ละด้านที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

3.1 ด้านการจัดตั้งองค์กรการนิเทศมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดตั้งองค์กรและกำหนดภารกิจของการนิเทศได้ ซึ่งสอดคล้องกับ

แฮร์ริส (Harris, 1975 : 14-15) ได้สรุปกระบวนการในการนิเทศภายในที่เรียกว่าอักษรย่อว่า POLCA ในเรื่องของกระบวนการจัดองค์กร (Organizing Processes) หมายถึง การจัดโครงสร้างของการดำเนินงาน โดยสร้างเกณฑ์ในการทำงาน จัดหาทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงาน สร้างความสัมพันธ์ของงาน แบ่งงานโดยกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีการประสาน มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้ตามหน้าที่ วางโครงการของหน่วยงานและพัฒนานโยบายต่างๆ และสอดคล้องกับแนวความคิดของ ยง วัชชวัลคุ (2524 : 128) ที่กล่าวว่า แนวการปฏิบัติการนิเทศนั้น ต้องเตรียมการให้พร้อมเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน เช่น เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ประสานงานผู้เกี่ยวข้องและทำความเข้าใจระหว่างผู้ปฏิบัติงาน สร้างความร่วมมือในการทำงาน เช่น จัดคนให้เหมาะสมกับงาน ระบุหน้าที่ให้ชัดเจน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และขจัดปัญหาต่างๆ เพื่อไม่ให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ใจ นอกจากนี้ยังได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกอบ มณีโรจน์ (2533 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และเสนอแนะการแก้ปัญหาการนิเทศภายในโดยให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้นิเทศมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จนปฏิบัติการนิเทศภายในได้ และควรจัดการประชุมปรับปรุงการเรียนการสอนทุกเดือน วางแผนให้ครูศึกษาเอกสารทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ครูมีการตื่นตัวและมีความกระตือรือร้นในการทำงานอย่างมากในปัจจุบัน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถมีการพัฒนาตนเอง มากขึ้น ประกอบทั้งในปัจจุบันผู้บริหารมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้มาก เช่น การลาศึกษาต่อ การศึกษด้วยตนเองทั้งทางสื่อสารมวลชนต่างๆ อันได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ เทป วีดิทัศน์ เอกสารต่าง ๆ รวมทั้งการศึกษอบรมครูประจำการ

3.2 งานระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการนิเทศภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเห็นความสำคัญของระบบข้อมูลและสารสนเทศ ว่ามีความจำเป็นในการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานการปฏิบัติงาน เพื่อการตัดสินใจ และดำเนินการในด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพดียิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ สายเทพ (2530 : 70) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่า สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดตากในด้าน ข้อมูลและสารสนเทศมีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมากและพบปัญหาอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากครูในโรงเรียนได้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานซึ่งเป็นสภาพปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนไว้อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าความสำคัญของข้อมูลพื้นฐานและปัญหาต่างๆ ตลอดจนจนความต้องการในการนิเทศของบุคลากรภายใน โรงเรียนต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพด้านต่างๆ สสำรวจและประเมินความต้องการของครู จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาโดยรวบรวมไว้อย่างต่อ

เนื่องเป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ เหล่าชัย (2536 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำ การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า การดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก และพบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือการช่วยเหลือครูพัฒนาการเรียนการสอน การ เสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ข้อที่โรงเรียนมีความต้องการ มากที่สุด คือ ต้องการให้เสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกันและการบำรุงขวัญของครู ต้องการสนับสนุนให้ครูได้ใช้สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสม

3.3 ด้านการวางแผนการนิเทศ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนัก การศึกษา กรุงเทพมหานคร มีนโยบายที่จะให้โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน จึง กำหนดให้โรงเรียนถือปฏิบัติ และสอดคล้องกับ สำนักการศึกษา (2540 : 35-36) ได้เสนอขั้น ตอนการวางแผนและการกำหนดทางเลือก คือ การวางแผนและกำหนดทางเลือก เป็น ขั้นตอนที่ ดำเนินการหลังจากที่ได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา และความตั้งการ วิเคราะห์สาเหตุและกิจ กรรมการนิเทศ แล้วจึงนำกิจกรรมการนิเทศหรือแนวทางแก้ไขไปกำหนดวิธีดำเนินการ และจัด ทำเป็นโครงการตามขั้นตอนต่อไป ดังนั้นการวางแผน เป็นการคิดเตรียมการไว้ ล่วงหน้า เพื่อ จะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการ ดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้ เพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ ต้องการ การดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชำนาญ ศรีสมยา (2537 : บทคัด ย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการการนิเทศภายใน โรงเรียนประถม ศึกษาศังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า การปฏิบัติการนิเทศตามกระบวน การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ทุกๆ ด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก โดยเน้นให้ทุกโรงเรียนได้ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน สำหรับการนิเทศและให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในเป็นพิเศษ มีการควบคุมกำกับให้เป็นไป ตามแผนที่กำหนดไว้ทุกภาคเรียน จึงทำให้ระดับปัญหาในการดำเนินการนิเทศภายในของโรง เรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กไม่แตกต่างกัน

3.4 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มี การปฏิบัติการนิเทศภายในตามแผนและโครงการที่วางไว้ ดังที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 10-11) กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติตามแผนที่ วางไว้เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะแผนงานและโครงการจะมีความสมบูรณ์เพียงใดก็ตาม หากไม่ นำมาปฏิบัติ ก็ไม่มีประโยชน์อันใด และในขณะที่เดียวกันการปฏิบัติงานใดๆ โดยไม่มีการวาง แผนไว้ล่วงหน้างานนั้นๆ ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จเช่นกัน ในการปฏิบัติการนิเทศภายใน โรง เรียน ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้นิเทศจะต้องนำเอาหลักการ เทคนิค ทักษะ สื่อและเครื่องมือ

นิเทศไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคลากรผู้รับการนิเทศ ซึ่งควรดำเนินการ ดังนี้คือ การเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ และการปฏิบัติการนิเทศตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศในโรงเรียน ดังนั้น ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องมีความรู้และทักษะที่จำเป็น ตลอดจนทราบว่าภาระหน้าที่อันถือว่าเป็นงานหลักของการนิเทศ นั้นเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติได้ถูกต้อง เช่น ช่วยเหลือครูในการพัฒนา และปรับปรุงตนเอง ในด้านการจัดการเรียนการสอน และการสร้างขวัญกำลังใจ ความปลอดภัยให้กับคณะครู และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัณณา ทัดเทียม (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ที่ได้ศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีทัศนะต่อระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยอดทอง จันดาวลัย (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและปัญหาตามกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การดำเนินการปฏิบัติการนิเทศ (ร้อยละ 73.90) ที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ การเตรียมการก่อนปฏิบัติการนิเทศ (ร้อยละ 37.50)

3.5 ด้านการประเมินผลการนิเทศ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประเมินผลและการรายงานผลการนิเทศเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน การประเมินผลเป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบว่า การดำเนินการนิเทศภายในจะประสบความสำเร็จอย่างไร มีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร ในการที่จะหาทางส่งเสริม สนับสนุน และปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และตามที่ประเทศชาติต้องการ ดังที่ กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 312) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นการตีค่าผลงานที่ดำเนินการไปแล้วว่า บังเกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เพียงใด การประเมินผลการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการวางแผน การวางโครงการนิเทศการศึกษา จุดประสงค์ของการประเมินผลก็เพื่อต้องการทราบว่า ผลงานที่ปฏิบัติเป็นไปตามแผนหรือโครงการนั้นได้ผลดีเพียงใด ตรงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือไม่ ดังที่ สำนักการศึกษา (2540 : 37) ได้กล่าวถึงการประเมินผลกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งประเมินผลโดยคณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียน มีขอบข่ายของการประเมินผล คือ ประเมินการดำเนินงานทุกขั้นตอน โดยนำผลการประเมินโครงการในชั้นการปฏิบัตินิเทศภายในโรงเรียน มาเป็นข้อมูลในการประเมินกระบวนการและประเมินความพึงพอใจของครู ในการมีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยอดทอง จันดาวลัย (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย พบว่า การประเมินผลและการรายงานผล ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการนิเทศการศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 74.30 ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การประเมินความพึงพอใจของครูคิดเป็นร้อยละ 51.30

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา-อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยจะนำเสนอและอภิปรายความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา – อุปสรรคและข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญ คือโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางจะมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วน โรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความคิดเห็นแตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

ปัญหา – อุปสรรค

โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง พบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนจำกัด ข้อมูล และเอกสารเกี่ยวกับการนิเทศที่ได้รับมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ การประชุมวางแผนรวบรัดเกินไป ผู้บริหารมีงานด้านนโยบายมากจึงทำให้ไม่มีเวลาในการนิเทศ และการประเมินผลยังไม่เป็นระบบขาดความต่อเนื่อง

โรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า ผู้นิเทศที่ได้รับการแต่งตั้งไม่เป็นที่ยอมรับของครู การจัดเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ ไม่สะดวกในการค้นหาและการนำมาใช้ ไม่สามารถปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารและครูมีเวลาว่างไม่ตรงกัน การนิเทศจึงมีน้อยและขาดการติดตามการประเมินผลการนิเทศ

ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง พบว่า ควรมีการอบรมชี้แจงให้ครูในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ควรมีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล ควรกำหนดแนวทางและวัตถุประสงค์ของการนิเทศภายใน ควรกำหนดตารางการนิเทศและยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และผู้บริหารโรงเรียนควรแจ้งผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศแต่ละท่านได้ทราบเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่อไป

โรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า ควรจัดการอบรมคณะครู เพื่อสร้างความรู้ – ความเข้าใจ ความจำเป็นและประโยชน์ของการนิเทศภายใน ควรมีเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ควรให้ครูทุกท่านมีส่วนร่วมในการประชุม อภิปราย สรุปปัญหา และหาวิธีดำเนินการแก้ไข ผู้บริหารโรงเรียนควรมอบหมายงานนิเทศให้คณะกรรมการนิเทศดำเนินการแทน

อภิปรายผล

เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง เกี่ยวกับปัญหา – อุปสรรค พบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีจำนวนตามกรอบอัตรากำลังและตามขนาดของโรงเรียน จึงไม่สามารถที่จะแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการการนิเทศภายในได้ ครูบางท่านขาดความรู้- ความสามารถ และขาดความสนใจในเรื่องของการนิเทศภายในโรงเรียน เนื่องจากได้รับข้อมูล เอกสารเกี่ยวกับการนิเทศน้อย และการจัดเก็บข้อมูลของแต่ละโรงเรียนยังไม่เป็นระบบ ไม่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ผู้นิเทศบางท่านขาดความเข้าใจในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจน ทำให้ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการไม่เพียงพอ ซึ่งมีผลต่อการวางแผนและการกำหนดทาง

เลือกยังไม่เป็นไปตามสภาพปัจจุบัน จึงส่งผลให้การวางแผนไม่มีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สํารวย พานนา (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี พบว่า ปัญหาการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียนคือ ขาดเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลและสถานที่เก็บข้อมูลอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาในเรื่องการปฏิบัติการนิเทศภายใน ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีเวลาในการนิเทศ เนื่องจากติดราชการด้านนโยบายที่จะต้องปฏิบัติงานเร่งด่วน จึงทำให้การนิเทศไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา การประเมินผลไม่เป็นระบบขาดความต่อเนื่องและได้ผลไม่ตรงกับความเป็นจริง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สํารวย พานนา (2542 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี ได้แก่ ผู้บริหาร และครูที่เป็นผู้นิเทศมีภารกิจมาก บุคลากรขาดความรู้เรื่องการนิเทศภายในโรงเรียน ขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและสื่อต่างๆ ไม่ได้กำหนดรูปแบบการประเมินผลไว้อย่างชัดเจน และการประเมินผลไม่ได้เป็นไปตามเวลาที่กำหนดไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา บุญกลาง (2540 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษากระบวนการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครู – อาจารย์ มีงานมาก ไม่ได้สรุปผล การประเมินผล และนำผลการประเมินไปใช้น้อย

เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง เกี่ยวกับข้อเสนอแนะพบว่า สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรจัดสรรอัตรากำลังให้เหมาะสมตามขนาดของโรงเรียน ควรจัดการอบรมให้คณะครูในโรงเรียน ได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน เมื่อมีการประชุมผู้บริหารควรให้คณะครูได้มีส่วนร่วมในการสรุปปัญหาและคัดเลือกคณะกรรมการการนิเทศและควรมอบหมายงานนิเทศให้ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการการนิเทศดำเนินการแทน และทำรายงานเสนอหลังจากได้ทำการนิเทศแล้วและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิทย์ วชิรกิจโกศล (2529 : จ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษาที่ 5 พบว่า ผู้บริหารมีทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อเสนอแนะในเรื่องของการปฏิบัติการนิเทศควรที่จะกำหนดตารางการนิเทศให้ครูทราบ และยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม กรณีที่ผู้บริหารและครูมีเวลาในการนิเทศไม่ตรงกัน และผู้บริหารติดงานด่วนทางด้านนโยบายของกรุงเทพมหานคร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ บุญทศ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย ปัญหาการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองยโสธร จังหวัดยโสธร พบว่า ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน มีปัญหาโดยรวมอยู่ใน

ระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนที่จังหวัดและอำเภอจัดขึ้น จึงได้รับทราบรูปแบบและแนวทางในการดำเนินการและนำมาปฏิบัติ จึงทำให้มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อเสนอแนะในเรื่องของการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนควรแจ้งผลการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศได้รับทราบภายหลังจากที่ได้ทำการนิเทศแล้ว เพื่อที่จะได้แก้ไขข้อบกพร่องในด้านการสอนต่อไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมกมล ศรีธรรมมา (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพปัญหาการดำเนินงานนิเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โรงเรียนมีการประเมินผลระหว่างปฏิบัติงานและติดตามเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วนำไปปรับปรุงเพื่อแก้ไขวิธีดำเนินการการนิเทศภายในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ เกี่ยวกับปัญหา – อุปสรรค พบว่า ผู้นิเทศที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนไม่เป็นที่ยอมรับของครู – อาจารย์ในโรงเรียน สาเหตุเนื่องจาก ผู้บริหารและคณะกรรมการการนิเทศที่ได้รับการแต่งตั้ง บางท่านไม่มีความรู้ – ความเข้าใจ และไม่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กวี เฟิงศรี (2532 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา พบว่า ปัญหาของผู้นิเทศคือ ไม่มีความมั่นใจในการนิเทศ และแนะนำครู เนื่องจากไม่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศอย่างเต็มที่ จึงทำให้มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในเรื่องของข้อมูลพื้นฐานยังมีความชัดเจนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านบุคลากร และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและถูกต้อง จึงส่งผลให้การวางแผนงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังที่ นัฏฐกร แก่นดี (2535 : 25) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ หมายถึง ข้อมูลที่แสดงถึงสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของโรงเรียน สภาพการปฏิบัติงานแสดงให้เห็นถึงปัญหา ความสำคัญ ความพร้อม ความสามารถของโรงเรียน เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับความน่าจะเป็น คือ ความต้องการในอนาคตของโรงเรียน ส่วนปัญหาในเรื่องของการปฏิบัติการนิเทศ ส่วนมากผู้บริหารไม่มีเวลาในการนิเทศ ดิตรชากรงานด่วน จึงมอบหมายให้คณะกรรมการการนิเทศเป็นผู้นิเทศแทน จึงทำให้การประเมินผลไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสงค์ เทพศิริ (2531 : 75) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาการนิเทศการสอนภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ประเมินผลการนิเทศภายในเป็นระบบ เพียงแต่ใช้ความรู้สึกหรือการสังเกตเท่านั้น

เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ พบว่า หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ควรจัดการอบรมคณะครูเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความจำเป็นและประโยชน์ของการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ประกอบ มณีโรจน์ (2533 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่า ปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาการนิเทศภายใน โดยให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้นิเทศมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จนปฏิบัติการนิเทศภายในได้ และควรจัดการประชุมปรับปรุงการเรียนการสอนทุกเดือน วางแผนให้ครูศึกษาเอกสารทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ครูมีการตื่นตัวและมีความกระตือรือร้นในการทำงานเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ส่วนข้อเสนอแนะในเรื่องของข้อมูลสารสนเทศ ทางโรงเรียนควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ให้รับผิดชอบโดยตรง เพื่อที่จะได้ทำการรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน สะดวกในการค้นหา ซึ่งจะส่งผลให้การวางแผนมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยาภรณ์ แซ่ริม (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า การวางแผนการและกำหนดทางเลือก มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้เทคนิคและทักษะบางประการในการวางแผน และกำหนดทางเลือกยังไม่เป็นไปตามสภาพปัจจุบันจึงส่งผลให้การวางแผนไม่มีประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะในเรื่องการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนควรมอบหมายงานนิเทศให้คณะกรรมการการนิเทศเป็น ผู้ดำเนินการนิเทศแทน และควรจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อที่จะได้นำเสนอชี้แจงในที่ประชุมให้ครูได้รับทราบข้อบกพร่อง และนำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และที่สำคัญคือ ผู้บริหารควรทำรายงานแจ้งผลการนิเทศภายในโรงเรียนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อรองรับการประเมินมาตรฐานโรงเรียนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอนอง เครือมาก (2534 : 1061 – 1062) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินผลและการรายงานเป็น ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นขั้นที่จะสร้างความสมบูรณ์ให้กับกระบวนการนิเทศการศึกษา ทำให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีระบบโดยกำหนดให้มีการประเมินผลงานตามโครงการ เพื่อเสนอรายงานเผยแพร่ผลงานและประกอบการพัฒนาการวางแผนในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1.1 ควรให้มีการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 5 ด้าน อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง อย่างจริงจัง และครบทุกด้าน ทุกปีการศึกษา

1.2 ควรจัดการฝึกอบรม ให้บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนได้มีความรู้ - ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ และกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อให้มีความรู้-ความเข้าใจตรงกัน จะช่วยให้การดำเนินการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพดีขึ้น

1.3 การแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียน ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน มีประสบการณ์และเป็นที่ยอมรับของคณะครูในโรงเรียน ตลอดจนควรมีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียนทุกปี

1.4 ควรมีการจัดกิจกรรมการนิเทศ และกำหนดตารางการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างถูกต้อง แน่นนอน และให้คณะครู-อาจารย์ได้ทราบล่วงหน้าก่อนการปฏิบัติการนิเทศ

1.5 ควรจัดพิมพ์คู่มือครู ตำรา เอกสารและจัดหาอุปกรณ์เกี่ยวกับการสอนแบบפורมต่างๆ เกี่ยวกับการประเมินผลนิเทศภายในโรงเรียน ให้กับคณะครูได้ทำการศึกษาอย่างพอเพียง โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

1.6 ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้เสนอต่อหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปประกอบการวางแผน และพัฒนาระบบการนิเทศภายใน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 ควรจะมีการศึกษาวิจัย ที่เป็นเฉพาะการดำเนินงานเฉพาะด้านของการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านใดด้านหนึ่ง โดยอาจจะศึกษาวิจัยในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และระดับกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ผลการวิจัย นำไปพัฒนาการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนแต่ละด้านได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง

2.2 ควรจะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคการนิเทศภายใน ของครู-อาจารย์ ในโรงเรียน ถึงกััดกรุงเทพมหานคร

2.3 การวิจัยครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบการดำเนินงานปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกัน การวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา แทนขนาดของโรงเรียน และควรเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารกับครูด้วย